

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ БОРОТЬБИ З СЕПАРАТИСТСЬКИМИ ТА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНІ

Забезпечення екологічної безпеки в сучасних умовах є важливою проблемою державної екологічної політики та невід'ємною умовою сталого економічного і соціального розвитку України [1, с.7].

Конституція України встановлює обов'язок держави щодо забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків планетарної Чорнобильської катастрофи та збереження генофонду українського народу [2, с.55].

Однак в умовах становлення незалежної України та соціально-економічних потрясінь, характерних для транзитологічних суспільств проблеми екології активно використовуються сепаратистсько-радикальними політичними угрупованнями. В українській науці вплив екологічних проблем на процеси українського державотворення на сучасному етапі історії досліджувалися В.Андрейцевим, О.Бойком, І.Дмитренком, О.Майбородою, М.Панчуком, С.Телешуном [3].

Відзначимо, що вже в умовах розпаду СРСР і у перші роки незалежності України представники сепаратистських течій “русинів” в Закарпатті, “новоросів” на Півдні України, прихильники Донецько-Криворізької республіки на Донбасі за підтримки структур Компартії України акцентували увагу громадськості на пролемах екології регіонів. На їх думку, невирішеність питань екологічно безпечного довкілля та пріоритетності вимог екологічної безпеки стало наслідком колоніального ставлення Центру-Києва до проблем окремих областей.

Особливо помітні на цьому фоні аргументи прихильників “політичного русинства” на Закарпатті. Так, русини вважають, що природні ресурси краю експлуатуються українською владою. Для доказу своєї правоти вони посилаються на статті 15, 18 Конвенції №169 “Про корінні народи”

Міжнародної організації праці (МОП) від 27 червня 1989 р. Зокрема, стаття 15 конвенції стверджує, що для охорони прав корінних народів на природні ресурси, які відносяться до їх земель, приймаються спеціальні міри [4].

Голова Свалявського районного Общества подкарпатських русинів В.В. Сарканич та голова Товариства захисту прав корінного населення І.Д. Талібашка сучасне становище краю оцінили наступним чином: “Достатньо згадати катастрофічні повені, поглянути на голі схили гір, спотворені бульдозерами, висохлі джерела, до межі обмілілі ріки, на лісовози і водовози, які снують по розбитим дорогам і вивозять задарма наше з вами добро; на дітей, які страждають від загального фізичного недорозвитку внаслідок хронічного недоїдання, на виснажені обличчя старих і не дуже старих людей” [5, с.11].

На невирішеності екологічних проблем в рамках незалежної України звертають увагу навіть в національно свідомій Галичині. Зокрема, під час президентських виборів у 1999 р. у Львові з’явилась листівка, яка закликала населення домогтися автономії Галичини. Її автори апелювали до історії минулого краю і пропонували перетворити регіон в країну міжнародного туризму, ярмарків і виставок, екологічно чистого сільського господарства і науковоємких технологій” [6, с.3].

Не сприяли стабілізації ситуації в Україні і окремі масштабні економічні проекти, які викликали сумніви в екологів. Так, проект створення суднового ходу р. Дунай – Чорне море по гирлу Бистре через українські території міжнародного транскордонного румунсько-українського біосферного заповідника ЮНЕСКО “Дельта Дунаю”, незважаючи на вигідність економічних показників був визнаний правниками Інституту держави і права ім.В.М.Корецького у 2003 р. грубим порушенням норм чинного законодавства України і міжнародних зобов’язань нашої держави [7, с.46].

В останні роки за умов стабілізації соціально-економічного життя в країні і формування ефективних державних інститутів проблемі екології стала приділятися значно більша увага. Однак існуючі недоліки в чинному

законодавстві і факти екологічних порушень змушують нагадати, що стан навколишнього середовища і дотримання екологічних прав громадян є фактором стабілізації державного устрою в державі і унеможливлення сепаратистських проявів.

1. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 332 с.
2. Коментар до Конституції України / гол. редкол. В.Ф. Опришко. – К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. – 378 с.
3. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 332 с.; Бойко О.Д. Україна в 1985-1991 рр: основні тенденції суспільно-політичного розвитку: Монографія. – К.: ПІЕНД, 2002. – 306 с.; Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.; Майборода О. “Політичне русинство”: Закарпатська версія периферійного націоналізму. – К., 1999. – 25 с.; Панчук М. Політичне русинство // Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби / С.Макеєв (кер. авт. колект.). – К.: Політична думка, 1997. – С.319-333.; Телешун С.О. Державний устрій України: проблеми політики теорії і практики. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 344 с.
4. Талабішка І.Д. Міжнародні правові акти // Архів Свалявського районного Общества Подкарпатских Русинів.
5. Адамович С.В. Проблема автономії Закарпаття в період незалежності України // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2004. – Вип. XII.– С.3-14.
6. Гуцул Е. Назад, за незалежність Галичини? // Зеркало недели. – 1999. – 23 октябрю. – С.3.
7. Данилишин Б., Романенко В. Науково-експертні оцінки соціально-економічних, міжнародно-правових та екологічних аспектів можливого будівництва глибоководного суднового ходу р. Дунай – Чорне море в українській частині дельти Дунаю // Вісник екологічної адвокатури. – 2003. – №24. – С.44-46.